

KARIŠKIŲ ŽODIS

Leidžiamas Krašto Apsaugos Ministerijos Literatūros skyriaus

Kaina: 3 mėn. 10 auks., 6 mėn. 20 auks.
12 mėn. 85 auks. Atskiri numeriai 80 skat.

Eina vieną sykį į savaitę.

Adresas: Krašto Apsaugos Ministerijos
Literatūros skyrius (Oedimino g-vė Nr. 19).

Nr. 19 (51)

Kaunas, 1920 m. gegužio mėn. 6 diena

II metai

Kiekvienam besilavinančiam ir mėgstančiam skaityti būtinai reikia turėti A. RIMKOS:

Skaitymo Vadovėlis

antroji pataisyta ir papildyta laida su kapitono P. RUSECKO priedu

Kariškių Knygynėlis:

Knyga gražiai išleista, 36 puslapių,

KAINA 3 AUKS.

Reikalaukite iš Gener. Štabo Literatūros Skyriaus ir visuose knygynuose. (Kariškiai, perkantieji tiesiog iš Lit. Sk. arba Švietimo Komisijose, moka tik 2 auks.).

Steigiamojo Seimo belaukiant.

Mūsų kraštas jau išrinko sau pilną šalies šeiminką — Steigiamąjį Seimą. Prie to taip svarbaus momento mes sulyginamai gana greitai priėjom. Tiesa, vargo daug išvargom, daug iškentėm, bet galutinai sulaukėme savos, laisvos, nepriklausomos valstybės. Dabar kaip norėsime, kaip mūsų išrinktieji atstovai mokės ir sugebės, taip tąją valstybę tvarkys.

Kaip ūkininkas pavasarį aptveria daržą, kad į jį neitų tie, kurie galėtų jame augančias daržoves gadinti, taip mes aptvėrėme savo valstybės daržą išrinkdami St. Seimą.

Aptvertame darže ūkininkas sėja jam reikalingiausias daržoves, kad galėtų savo šeimyną ir patį save pramaityti. Steigiamasis Seimas taip pat sės sėklas, kurios bus naudingiausios viso krašto piliečiams. Kitaip ir negali būti. Mes išrinkome Seimą, mes padavėme balsus už sau tinkamiausius kandidatus—tie turės pildyti Lietuvos piliečių norus.

Steigiamojo Seimo sąstatas jau paaiškėjo. Daugiausia atstovų turės lietuviai, ir gana maža atstovų pravedė tautinės mažumos — žydai, lenkai ir vokie-

Visoms kariuomenės dalims.

Gen. Štabo Literatūros Skyriui gauta daug

rašomųjų dalykų

Kariuomenei parduodama žymiai pigiau, kaip privatinėje prekyboje.

čiai. Taigi lietuvių skaičius labai didelis, svetimtaučių labai mažai ir jie jokios įtakos neturės, kad nukreipti mūsų politiką į nepageidaujamą lietuviams pusę. Tu mes galime pasidžiaugti.

Už dienos kitos prasidės Steigiamojo Seimo darbai. Reikia tikėtis jie tinkamai bus vedami. Bet yra žmonių, kurie nerimsta, kurie nori sutrukdyti Steigiamojo Seimo darbus. Žinoma tiems žmonėms nerūpi mūsų gerovė. Jie nori mus parduoti ar rusams, ar lenkams, ar kitiems mūsų priešams. Prisidengę visokiais gražiais obalsiais, siūlydami mums daugybę visokių gerybių, nori suardyti mūsų tvarką, nori mus vienas prieš kitą supiudyti. Paskutiniu laiku pasklido visokių rūšių agitacijos. Bolševikai mėto daugybę atsišaukimų, įtariamai žmonės važinėja traukiniais ir stengiasi skleisti nesusipratimą mūsų kareivių tarpe. Mums yra gerai žinoma, kuo tikslu visa tai daroma — norima neleisti susirinkti Steigiamajam Seimui ir tuo būdu sugriauti mūsų tvarką. Lenkai pasinaudoję, žinoma, pasiųstų savo legionus, ir okupuotų Lietuvą. Bet mūsų kariškiai tiek yra susipratę piliečiai, kad mokės atskirti pelus nuo grūdų, kad sunkiai užkariauta lašvė jokių būdu iš mūsų ne bus atimta.

Bet reikia žinoti, kad lašas po lašo ir akmenį pratašo. Vis plačiau ir plačiau skleidžiomoji agitacija gali vieną kitą nesusipratusių kariškį suklaidinti. Už tat visų susipratusių kariškių pareiga neleisti, kad piktaziolių sėklos galėtų mūsų tarpe prigyti. Visus agitatorius ir pasidavusius jų įtakai reikalinga prašalinti iš savo tarpo arba įtikinti juos, prie ko veda nelemtoji agitacija. Tai yra rusų-bolševikų, lenkų ir kitų kita-taučių darbas. Maža to — šie žmonės, norėdami pri-eiti prie kareivių, norėdami juos apgauti, persirengia į kariškių rūbus, prisimeta jų draugais esą. Tokie žmonės, nepažįstami kariškiai, kurie agituoja, klaus-

nėja apie kariuomenės padėjimą turi pačių kariškių būti sulaikomi.

Tik nepasiduodami niekieno įkalbinėjimams, raudami piktažoles iš savo tarpo, sąmoningai gindami Lietuvos laisvę ir gerovę, mes sugebėsime sulaukti geresnių laikų.

Dabar yra vienas iš svarbesnių laikų. Renkasi Steigiamasis Seimas. Prasidės jo darbai, naujos valdžios ir naujų gyvenimo pagrindų tiesimas. Susirinkusis Seimas turės daug darbo, pakol išriš vieną kitą klausimą. Eis partinė kova. Tas yra neišvengiama nei viename Seime. Kada susieina priešingų pažiūrų žmonės, pakol išsiaiškina, ir prieina prie susitarimo, esti daug kalbų ginčių. Visi tie partiniai ginčiai neturi daryti jokios įtakos į mus kariškius. Gal kai kurie žmonės ir norėtų savo politiniai partiniams tikslams naudoti kariuomenę, bet tos pastangos mūsų pačių kariškių turi būti pačioj pradžioj perkirstos. Jeigu kariuomenė ir yra vienos kitos partijos žmonių, tai jie, eidami į kariuomenę, turėjo užmiršti, kad esą partijos žmonėmis, turėjo pasižadėti ginti bendrus Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės reikalus. Kariškis yra ne politikas, bet tautos — krašto gynėjas.

Mes parodėme savo subrendimą dalyvaudami rinkimuos į Steigiamąjį Seimą, mes turime parodyti ir dabar savo pilietinį subrendimą — nepasiduoti jokiai įtakai, jokiems partiniams ginčams. Kad užvertame mūsų darže — valstybėj galėtų gerai, nekliudomai augti gero šeimininko pasėtos sėklos; reikia saugoti, kad jįsai būtų neardomas, kad į jį nesiverštų bereikalingi, kenksmingi sutvėrimai.

Mūsų kariškių pareiga budriai saugoti valstybę, jos tvarką ir visų mūsų rinktąjį Steigiamąjį Seimą.

Tai kiekvienas turi atsiminti dabar Steigiamojo Seimo belaukiant.

Kar. A — is.

Kariuomenės švietimo dalykuose.

Švietimo darbas kariuomenėje, tai jau nenuaujiena. Į švietimo darbą buvo atkreiptas dėmesys ir anglų armijoje, kuri buvo sudaryta iš vyrų daug aukščiau apšvietime stovinčių, negu Lietuvos armija.

Anglų armijoje būtų sunku rasti kareivį nemokantį savo kalboje skaityti ir rašyti. Rasdavosi tarpe eilinių kareivių ir aukštuosius mokslus baigusių ar ėjusių vyrų. Bet kaip tik įvyko karo paliaubos, tuojau visoj anglų armijoj buvo įvestos visokių mokslo bei amato šakų priverstinės pamokos, po vieną valandą kasdien, išskiriant šventadienius.

Ten buvo skirstomi kareiviai mokiniai į klases tokiu būdu: pirmiausia buvo surinkti žemiausio mokslo vyrai, daugiausia tokie, kurie dar nemoka taisyklingai angliškai rašyti, labai mažai moka arba užmiršę skaitliuoti ir nežinanti istorijos bei geografijos. Tokie mokiniai sudarydavo elementarinę klasę ir jiems priskirdavo buvusius mokyklų mokytojus, kurie mokydavo kaip paprastai mokyklose.

Anroji klasė buvo sudaroma daugiausia iš jaunų kareivių, baigusių „Public school“ (Viešos mokyklos), bet norinčių aukščiau prasilavinti, būtent skaitliavimo bei matavimo srityse. Prancūzų ir vokiečių decimetriskų skaitliavimo ir matavimo sistemą, kuri dar neseniai tapo įnešta į anglų mokyklas. Jiems duodavo už mokytojus aukštųjų mokyklų mokinius.

Kiti vėl mokindavosi kokioje nors sulig jo paties nuro specialėje amato šakoje, mokindavosi bugalterijos, knygvedystės, matavimo, piešimo, braižymo, fotografuoti. Kitai dar įvairių ūkio mokslų: sodi-

ninkavimo, bitininkavimo ir tam panašių. Kiti dar mokindavosi svetimų kalbų: prancūzų, vokiečių, ispanų, rusų ir t. t.

Įvairių mokslo šakų mokiniai susirašydavo į atskirus būrius ir visiems surasdavo atatinamų mokytojų.

Toji mokslo valanda, kuri Anglų armijoje buvo skaitoma prie užsiėmimo valandų, buvo tai demokratiškiausia valanda. Tada galima matyti ir vyr. puskarininkius ir viršilas ir kitokio laipsnio vyrus, besėdinčius ant vieno suolo su eiliniams ir klausančius pamoką kokio nors specialisto, nors ir eilinio kareivio. Kareiviai mokindavosi, žinoma, ir savo laisvomis valandomis: toji valanda buvo skiriama tik naujiems nurodymams ir klaidų pataisymams. Žinoma, kad tas visas švietimo darbas Anglų armijoje nepasiliko be vaisių. Jis be abejo ir gi duos savo vaisių ir Lietuvos armijoje, jei bus tinkamai sutvarkytas.

Nors vargiai dar tas galima, nes Lietuvoje trūksta visokių specialistų, vis tik nors pradinės švietimo klasės galima aprūpinti tinkamais mokytojais. Rūpinantis kariuomenės švietimu, prisieina daryti nemaža išlaidų. Taigi švietimo komisijos ir atskiri asmenys turi daboti, kad švietimo darbas būtų tinkamai vedamas, atneštų gerų vaisių, tasyk ir išleistieji pinigai ir mokytojų triūsas nenueis niekais, bus iš to nauda patiems kareiviams ir sykiu Lietuvai.

A. Kriaučiūnas.

KAREIVIO LAIŠKAS.

Aukuoja Bivainių namiškiams ir pažįstamiems draugams.

Mieli namiškiai, aš kareivėlis!
Sveikinu jus — pasiilgo siela;
Kad aukštai plaukia pilks debesėlis,
Taip mano mintis skrend ten, kur
[miela.

Mano matutė, — anksti rytelį
Tėvelis dirba, kas reikalinga
Vasaros laike, kaip bitele
Triusia kas būviui yra naudinga.
O broliai, sesės, kaip vyturėliai,
Primena mano namų buvimą;
Sveikatos linkiu jums, įnamėliai!
Aš jaučiu jūsų skurdų likimą.
Būkite linksmūs, sveiki krutėkit.
Aš ramus esu, ieškodams tiesos.
Jei ir pražūsiu, jūs neliūdėkit!
Ieškau dėl vargšų laimės ir šviesos.
Lietuva džiaugsis per amžių vargus.
O man jau laikas sudiev sakyti.
Pradžiugs, kas ari laukelius margus.
Miela gimtinėj šviešą matyti.
Likite sveiki, genčiai, tėveliai,
Kaimynai, draugai mano jaunystės;
Maži ir kreivi tamsūs namėliai,
Ar teks jus kada gyvam matyti?

Kaunas.
1920. I. 25.

Vladas Gailiūnas.

Šis tas iš mūsų pionierių darbuotės.

Gera išlavinta kiekvienos valstybės kariuomenė, pasekmingai kovai su priešais reikalauja ir gerai išlavintų techniškų dalių, kurios petys į petį su kitomis kariuomenės dalimis, galėtų siekti pergalejimus. Iš to-

tokių techniškų dalių, kurios ypač dalyvauja kovos lauke, yra pionieriai.

Iš pionierių reikalaujama kur kas daugiau, negu iš kitų kariuomenės dalių. Be reikalingo pėstininko kariuomenės išsilavinimo, pirmu reikalu išskyla specialis išsilavinimas, būtent: pritaikymas kovos vietos apystovos prie pasekmingo kovos bėgio, padarymas patogių susisiekimo įmonių, k. a. kelių, tiltų ir tt., darymas priešui technikos kliūčių, k. a. sprogdinimas susisiekimo įmonių ir tt. Pertai kitų šalių kariuomenėse ypatingai kreipiamas dėmesio į technikinių dalių išsilavinimą. Tam irgi reikalinga aprūpinti tas dalis geriausiomis ir naujausiomis įmonėmis. Iš gerai išlavintų techniškų dalių, ypač pionierių, pažymėsime vokiečius, kurie Didžiojo karo laike pasauliui parodė daug technikos stebuklų.

Organizuojant mūsų kariuomenę, irgi iškilo reikalas aprūpinti ją techniškai. Tada išdygo Inžinerijos batalionas, kurio sąstatan įėjo ir pionierių kuopos.

Pionieriai, pas mumis vadinami „sapiorais“, laike kovų su bolševikais, bermontininkais ir lenkais, turėjo irgi nebepaskutinės reikšmės. Nurodysiu šį tą iš jų darbų.

Iš pirmutinių pionierių darbų, dar tuomet, kada bolševikai grėsė pačiam Kaunui, pionieriai tvirtino tvirtovės fortus. Ir norints įtvirtinimų ir neprisėjo sunaudoti, tečiau ten buvo pradžios mokykla.

Pavasarij 1919 m., kuomet bolševikai, galingu žygiavimu mūsų kariuomenės pirmyn, buvo atstumti, iškilo reikalas pastatyti tiltą, kuriuo priešai atsitraukdami išardė, pionieriai greitai tvėrėsi darbo ir, nežlūrint į įrankių trūkumą, visu pirma pastatė į 7 dienas ant vyriausios Okmergės fronto kelių artilerijos, Okmergės — Utenos plento, ties Vidiškiais per Šventąją lauko tiltą. Paskum pastatė laikinąjį tiltą ant Lėvenies ties Paliuniškių dvaru. Vasarą pionieriai persikėlė ties Okmerge, kame, sutvirtino ankščiau pastatytą tiltą ant Šventosios. Tame laike, kuomet mūsų pulkai galingai grūmė raudonuosius, pionieriai, padėję kirvi ir lopetą į šalį, tvėrė šautuvo ir laikė gruobonių lenkų pasikesinimus.

Kuomet tamsios bermontininkų jėgos pasviro ant Lietuvos tuomet pionieriams prasidėjo tikra rugiapiūtė. Kuopa buvo išskaidyta po pulkus ir tvėrėsi darbo. Svarbiausias uždavinys buvo, tai sutvirtinimas pozicijų ir parengimas patogių sąlygų kariuomenės apsigyvenimui k. a. požemių, blindazų ir tt. Aprašysiu nuotropomis darbuotę nuo bolševikų fronto:

Pirmutinis uždavinys buvo tai stvertis už parengimo pirmos eilės apkasų. Bolševikai akyliai dabojo lietuvių žingsnių ir nesigailėjo pionieriams kulky. Prisėjo naktimis darbuotis. Į pagalbą jiems išspradžių buvo duodami vietos gyventojai. Padauguvyį vietomis žemė vasarą gal ir būtų patogi apkasams, nes vietomis uolėta, bet žiemą sušalusi kietesnė už akmenį. Akmenį skelk, didelis gabalas atskils, skelk žemę,—tik žiupsnys. Tikra atgaila! Tik pradės pionieriai naktį kirkuoti „kaukšt, kaukšt, kaukšt“, jau kaukšėjimas bolševikams parūpo. Čia štai „bach, bach“ — ir artilerija pradėjo čiupinėti. Kol dar čiupinėja, pionieriai dar kaukši; didelio čia daikto, o reikia gi iškasti tokį ilgą apkasą, bet jei užčiuopia, pabers šrapnelės ir reik prigulti. Žinoma, civiliai tuoj išdulka, lyg jų nebūt buvę; lieka vieni pionieriai su kirkomis ir lopetomis. Palaukia, kol bolševikams nubosta gadinti šovinius, ir vėl kaukši tą pačią žemę, pasisplaudydami į rankas ir nuširamindami: „tai už Tėvyne“, čia ir vėl bolševikai barsto žirnius ir vėl lauk. Pasirodys raketa, sugula, užges, — vėl uždarbo. Taip colį už collo kala, kol iškala visą apkasą.

Atras mažiau pavojingą vietą, eina dieną kalti. Vos pasirodys kiek lygioj vietoj, ir byra šrapnelės. Pikta

darosi, kad iš kirkos negalima atgal gražinti skolos. Bene ir broniruotasis anoj pusėj Dauguvos pasirodęs slūncia balandžius. Pasiziūri pionieriai, kaip traukinys važinėjas ir mano:

— Tai gera būtų tau bėgius susprogdinti; ką tu tada darytum?

Palaukia, kol broniruotasis nusikrausto degutą virt, ir vėl savo.

Eina pionieriai naktį į darbą, visur tyla, nei šūvio.

— Tai ramiai darbuosimės, — mano.

Nuelna, tik pradės kirkuoti, jau ir bolševikai pakirdo. Prasideda kanonada. Pyksta pėstininkai, pionierius, rūgoja:

— Kol jūsų nebuvo, ramiai ilsėjomės. Jūs atėjot, prasidėjo kova. Eikit sau, kur kojos nešal!

Tačiau jiems smagu pionierių iškastuose, o tikriau išgraužtuose požemiuose. Ten pečiukas, šilta, apsaugota nuo šrapnelių, gali ir užsnūsti, yra grezdai, gali prie šviesos pakovoti ir su baltąja gvardija.

taip tęsiasi para po paros darbštus pionierių gyvenimas.

J. Mėlys.

(T. b.).

KOVOS DAINA.

Oi žirgeli juodberėli,
Neški mane į karelę,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia.

Neški mane į karelę,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia,
Neški mane į karą!

Kaip nujosim ir sustosim
Ant Dauguvos krantuzėlio,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia.
Ant Dauguvos ir tt.

Subildino patrankėlėms,
Sušvilpino granatėlėms,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia.
Sušvilpino ir tt.

Nedrebėki juodberėli,
Kuomet liesim kraują drąsiai,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia.
Kuomet liesim ir tt.

Šūviai krinta, kraujas tvinsta,
Dunda Daugpilės mūreliai,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia.

Dunda Daugpilės mūreliai,
Tram-tra-lia-lia-lia-a-a, olia-lia-lia-lia-lia,
Dunda Daugpilės mūrai!

St. Butkus.

Vargo poeto.

Savanoriai.

Lauke vėjas pustė sniegą, švilpdamas pastogėse, dauždamas langines, pro kurių plyšius matėsi pirkčioje drebanti šakalio šviesa, o šakalis šnipšdamas leisdo kamuolius dūmų ir silpnai apšvietė žemą prirūkusią trobą, kartais valandikei visiškai užtemdydamas ją.

Ant plataus suolo sėdėjo susimąstęs, akis į žemę įdūręs, jaunas geltonplaukis vaikinas ir nekantriai plėšė šipuliukus nuo atsilupusios suolo lentos. „Iš kas“

ką giliai galvojo ir nekantravo, net negirdėjo senos motinos tylos šnektos, kuri apie pečių ruošėsi, vis vadindama sūnų vakarieniantu. Jaunuolio akys žibėjo. Užpečkyje ant sukrypusios lovos su išlindusiais šiaudais sėdėjo rūdais kailiniais spsisupęs tėvas ir pypkę rūkė.

Juodas katinas, retkarčiais pasitampydamas, knarkė ant atšalušio pečiaus. Kaž kokia skaudi tyła viešpatavo troboje, tik girdėjosi sniego pūstimas palangėse. Tvaikus pirkčios oras neleido laisvai kvepuoti ir sunkiai slėgė krūtinę.

— Na, Jonai eisime vakarieniantų! — pirmas prabilo tėvas atsistojęs ir, padėjęs išrūkytą pypkę ant priepečkio, priėjo prie stalo ir persižegnojęs pasitraukė prie savęs dubinėlių.

— Nenoriu! — trumpai atkirto vaikas ir dar labiau ėmė lupinėti atplyšusias suolo lentas.

Motina, nieko nesakydama, prisėdo prie stalo ir tyliai pylėsi į dubinėlių sriubą.

Bet ši vakarą abiem nesivalgė; jie buvo susirūpinę sūnumi Jonu, kurs nei iš šio nei iš to, užsigeidė eiti Kaunan ir stoti į kaž kokią lietuvių kariuomenę. Niekaip jiedu negalėjo įsivaizdinti lietuvių kariuomenės; jiems išrodė, jog tai tokie pat „matiežnikai“, apie kuriuos dar kalbėdavo senieji žmonės. Mat vakar Jonas buvo miestelyje turguje, ten susitiko su to paties kaimo gimnazininku Pranu, kurs jį ir dar kitus prikalbinėjo eiti Kaunan, pats apsiimdamas kelią išvesti ir visur, ką tik reikės, surasti. Ir Jonas užsimetė eiti į Kauną ir jokie tėvų atkalbinėjimai negelbėjo. Eisiąs ir gana. — Jie negalėjo įsileisti galvon, kad jų Jonas, tik vienas namie teišlikęs, eitų Kaunan. Ir ar dar pasieksi Kauno? Jog ką gali žinoti, ką sutiksi kelyje! Raudonieji sugriebę nušaus kaipo jiems priešingą ir gana. Ir kas namie liktų? Juk Povilas iš pat pradžios karo, paimtas kariuomenėn ir apie jį ikišiol dar nieko nebuvo žinoma; gal galvelę kur svetimoj šalyj paguldė.

Šį vakarą Jonas nuo kaimyno parėjęs galutinai pasakė, jog jie ryt iš anksto ryto važiuosią: jis, gimnazininkas Pranas, kaimynų Baltrūno ir Stasiulio sūnūs Petras ir Juozas iš to paties kaimo ir Boreikos Antanas iš kito, kaimo. Tėvas, matydamas neparkalbėsiąs sūnaus, pamojo ranka ir tik pasakęs:

— Žinokis, tik nesiprašyk pagalbos kai suims ir įgrūs kalėjiman arba sušaudymui ves! — ir, daugiau nė žodžio nebesakydamas, padėjęs šaukštą, nuėjo lovon. Motina taip pat nebenorėjo valgyti, taigi, atsistojęs nuo stalo, kraustė dubinius ant lentynos. Jai nesisekė, nes iš nerimasčio dubiniai iš rankų slydo ir ko jų nesudaužė.

Tėvas, augštiekninkas lovoje gulėdamas, pypkę žindo ir dūmų kamuolius leido, tur būt norėdamas dūmais dvasios neramumą nutildyti. Jam už vienintelį išlikusį sūnų Joną daugiau širdį skaudėjo, negu Povilą karan išleidus; jog Jonas tėvų viltimi senatvėje buvo.

Motina, apsiruošusi su mazginiu, užgesino šakalį ir ėmė taisyti patalą, grabinėdama ant suolo patamsų.

Nejauku troboje pasidarė. Jonas, aplink save apsigraibęs, atsigulė su visomis drapanomis, pasikišęs rankas po galva ir vis nenustodamas galvojęs. Sunkios mintys jį kankino. Gailėjo jam tėvelių, kuriuos jis palikti taisėsi, bet kartu kaž koks dar stipresnis už tą gailėstį balsas jam tvirtino: „Eik, eik greičiau, perdaug nemastyk, jog matai tėvynė kenčial“ Užsidegė jam širdis, kal jis miestelį matė, kaip raudonasis, šis kaimyno arklį iškinkęs, atėmė jį ir dar su šautuvo buože žmogutį apmušė; tuomet jis, suspaudes kumštis, norėjo jį pulti, bet Pranas nuo to jį sulaukė. O! jis būtų raudonajį sulaužęs!

Ir begalvodamas Jonas išsivaizdino save Lietuvos kareiviu su šautuvu rankose kartu su drašiu draugu

būriu vejąs iš tėvynės neprašytus atėjūnus, be pasigalėjimo juos žudydamas.

Staiga jo sunkius galvojimus pertraukė garsūs tėvo žodžiai:

— Na, Jonai, tai eini?

— Einul — tvirtai atsakė Jonas ir atsistėdo. — Tai jeigu eiti, tai eiti! — tarė tėvas — kelkis ir taisykis kelionei! — Ir, apgraibęš degtukus, uždegė šakalį.

— Motin, kelkis, — tarė — Jonas vis tik eina, taigi pataisyk ką nors įsidėti; žiūrėk ir marškinius įdėk. O tu, Jonai, irgi pasirūpink išvažiuoti, kol raudonieji pas Klimą dar tebemiega; aš per mišką pavėžysiu!

Tai kalbėdamas, tėvas išėjo kinkytis, o Jonas nusidžiaugęs išbėgo pas Praną. Motiną ėmė Joną kelionei ruošti. Į tarbą porą baltinių sudėjo, pora kojinių; neužmiršo ir kieto suriuko įsprausti. Vilnonės tulines pirštines čia pat atidėjo. Jau ir Jonas su visa kompanija sugrižo. Atėjo Pranas, po ilga, miline sermėga kaž ką pasikišęs belaiķas ir Petras su Juozu. Buvo ir Antanas, kurs jau išvakaro pas Praną atėjo.

Visi turėjo maišelius po pažastėmis. Jonas apsilviko nuplyšusią rudinę, paėmė motinos įduotas pirštines ir maišelį ir linksmas žiūrėjo į einantį tėvą, kurs pranešė, kad rogės jau parengtos ir ėmė pats taisyti. Apsitaisęs apžiūrėjo visus ir tarė, kad jau laikas važiuoti.

Jonas prie motinos priėjo ir jos rankas ir veidą išbučiavo.

— Laimingai, laimingai sūneli! — tik ir pratarė motina ir ėmė lydėti išeinančius.

Pranas išsitraukęs iš po skverno trumpą šautuvą, pakišo jį į roges giliai po šiaudais ir visi tuojau susėdo važiuoti.

(T. b.).

Rytą Gedmino kalnas auštant.

Rytas. Gamta dar miega. Visur ramu, visur tylu. Medžiai ir žolės maloniu šlamėsiu sveikina savo motiną saulę, šluostosi ilgesio ašaras raras. Ir linksma, malonu, ir meilę dainuoti norėtum, — bet nevisuomet, ir nevisur meilės daina teskamba...

Vilniuj niūkso Gedmino kalnas, senasai Lietuvos kalnų tėvas. Jisai tai taip moka sugriaudinti jautrią lietuvio širdį...

Kai numirė vaidilos kanklininkai, čia dainos nutilo ir jų liksmumas. Dabar liūdi kalnas, galvą žemyn nuleidęs: jo senoji pilis sugriauta, pilies akmenys krenta griūna...

Tylu, ramu. Tik upelis, tikėdamas čiurlendamas į Nerį, nuliūdusį kalną paslaptingos vilties kalba kalbina...

Štai sename plačiašakyje ažuole gegė sukukavo. Gal kelia jį savo graudingu kukavimu tuos milžinus, kurie giliai čia pily ilsisi. Veltui, veltui: jie miega ir amžiną sapną sapnuoja...

Ir vėl ramu, ir vėl tylu, ir vėl upelis, pasakoja kalnui kaž kokias paslaptis.

Ir kas tas paslaptis įspėtų?

Aušrai brėkstant Senasis kalnų Tėvas niauriai dairosi ir žiūri į žiemų vakarus, kur šviečia skaišti Lietuvos laisvė.

J. A. Stankevičius.

Kitų valstybių armijos.

Gruzija.

Gruzinių respublika (Kaukazas, būstynė Tiflisas) turi dvi armijas: reguliarią valstybės armiją ir tautos armiją. Ši pastaroji paneši kiek į mūsų „Šaulių Sąjungą“. Reguliari armija atlieka karo uždavinius, o tautos armija kovoja viduj su šnipais, bolševikais, spekuliantais, provokatoriais ir rusais, kurie, kaip pas mus lenkai, vis dar nenori nusileisti ir nenori pripažinti nepriklausomos Gruzijos.

Kad įstoti į tautos kariuomenę, reikia turėti pažymėjimą ne tik iš tos vietos, kur esi augęs, bet ir kur paskiausia esi dirbęs. Tad, nusikaltus kareiviui, atsako ir tie, kurie jį rekomendavo. Į tautos kariuomenę priimami vyrai net iki 60 metų. Abi armijos išlaikomos valstybės pinigais.

Kovoje už Tėvynės Nepriklausomybę.

Sužeisti:

KARININKAI:

Šaudžius Vincas — Švenčionių miesto. **Žemaitis Antanas** — Solinėnų k., Dusėtų val., Ežerėnų ap. **Jakštas Antanas** — Vilniaus miesto. **Kukinas Mikas** — Pskovo gub. **Songinas Hėbrikas** — Ilomičių dv., Vilniaus ap. **Bartosevičia Jo-**

nas — Pašvitinio v., Šiaulių ap. **Murnikas Petras** — Gulbinų k., Panevėžio ap. **Pridotkas Andrius** — Paežerių v., Vilkaviškio ap. **Paškevičius Henrikas** — Tauragės aps. **Cerniauskas Juozas** — Kauno miesto. **Motiejūnas-Valevičius Jonas** — Galvidžių k., Rokiškio apskr. **Puzinas Stasys** — Pakalnių k., Butbergio v., Pasvalio apskr. **Žutovtas Vladas** — Juodeikių k., Čakiškių v., Raseinių apskr. **Leipus Antanas** — Kauno miesto.

KAREIVIAI:

Balčiūnas Jurgis — Škutiškių k., Mariampolės ap. **Skinkys Juozas** — Gudelių k., Vilkaviškio ap. **Sereika Antanas** — Krakenavos miesto. **Kumpaitis Jurgis** — Kauno miesto. **Aleksa Pranas** — Aukštadvario, Čekiškės v., Kauno ap. **Struobė Antanas** — Raguvo miesto. **Simonaitis Petras** — A. Panemunės, Kauno ap. **Bernikaitis Jonas** — Garlevos miestelio, Kauno ap. **Teiberis Kazys** — Skriaudučių k., Kvietiškių v., Mariamp. ap. **Šilumpa Povylas** — Sabalėnų k., Pagermonio v., Mariampolės ap. **Saldūnas Antanas** — Juršų k., Pilviškių v., Mariamp. ap. **Vallukaitis Stasys** — Vilkaviškio miesto ir ap. **Plioplys Jonas** — Jurjos k., Čistos Būdos v., Mariamp. ap. **Valčaitis Jonas** — Barzdų k. ir v., Šakių ap. **Lucaitis Vincas** — Kutulių k., Jurbarko v., Raseinių apskr. **Janušaitis Juozas** — Vilkaviškio miesto ir ap. **Laurinavičius Jonas** — Kražių miesto. **Ambrazas Salemonas** — Klevinkulnės k., Sasnavos v., Mariamp. ap. **Cepkauskas Simas** — Dvareliškių, Panemunės v., Mariampol. ap. **Bernotas Dzidorius** — Barzdų k., Šakių ap. **Dlugackas Jonas** — Virbailiaus miesto, Vilkaviškio ap. **Krištopaitis Antanas** — Meškučių k. ir v., Šiaulių ap. **Pinkevičia Juozas** — Timonkų k., Seinų ap.

Sofija Čiurlionienė
(Kymantaitė).

Kareivio garbė.

Kodel kariškiai užima pirmąją vietą visuomenėje.

Kokia mintis sukeldavo ūpą, suteikdavo kantrybės ir vilties tais laikais, kada Lietuva smarkiausiai prispaudimą kentėjo? Apie ką pirmiausia kalbėdavo pirmieji mūsų laisvės kovotojai? Jie pirmiausia kalbėdavo apie senovės galingą, stiprią Lietuvą, kuriai joks lenkas, joks maskolius ant sprando nesėdėjo. Pradedant nuo 1883 m. (kada buvo įsteigtas pirmasis mūsų laikraštis „Aušra“) mūsų kovotojų protavimas buvo aiškus: jeigu senovėje kraštas galėjo būti laisvas, tauta galinga, tai ir ateityje ta tauta gali būti laisva ir galinga, reikia tik, kad mumise atgimtų mūsų senelių laisvės meilė, narsumas, darbštumas.

Jie rašė straipsnių ir eilių apie senovės galybę, tuos straipsnius skaitė, tų eilių mokinosi jaunuomenė, ir kaito kraujas, ir žibėjo akys, klausant apie narsiojo Keistuolio kovas, Didžiojo Vytauto žygius.

Kada atsirado daugiau susipratimo, daugiau visuomenės darba dirbančių žmonių, visai labiau buvo užsiėmę kasdieniniu darbu, slaptą kovą su galingu priešū. Kovojo ne kardu ir šautuvu, bet knyga ir žodžiu. Bet ir tą kasdieninį darbą dirbdami, mėgo mūsų rašytojai — kovotojai senovės atsiminimu savo dvasią sustiprinti ir tą dvasią visuomenėje kelti.

Ir štai prinoksta ilgas slaptos kovos vaisius — pašaukti esame atstatyti nepriklausomąją Lietuvą. Pirmąjį tą atstatymo darbą pradėjo dar 1918 m. Valstybės Taryba, kviesdama, šaukdama visus piliečius į pagelbą. Bet kada teigijo nors šio tokio pritarimo mūsų V. Tarybos pastatytoji valdžia? Kada pati visuomenė pradėjo pasitikėti ir turėti vilties, kad visas tas darbas veda prie laukiamo gero galo? tada, kada išgirdome apie pirmuosius mūsų kariuomenės laimėjimus. Tada, kada vieno kito didvyrio mirtis karščiau, negu žodžiai, negu straipsniai ir eilės sujudino širdis.

Yra atšalusių, apakusių žmonių, kurie į viską žiūri su nepasitikėjimu ir negali suprasti kitų pasiaukavimo. Todel švariausiems žmonėms, geriausiems visuomenės darbininkams dažnai prisieina pakelti baurių įtarimų, apkalbėjimų. Blogos vallos asmenys visados randa progos peikti, teršti, zaunyti, o atsiranda lengvatikių, kurie visų teršimų maloniai klauso. Bet tuojuo kitaip viskas virsta, kada susiduriame su kariuomene. Kariuomenės žygiai, pasiaukavimas, vargas, kovos matomi kaip ant delno. Čia nei vienas teršėjas nebeišdrįs išsižioti, čia kiekvienas pardavikas turi atsargiai susičiupti, nes kaip tik ateina gandas apie laimėtą mūšį, — nebėra atšalusių ir abejojančių. Išlietas kraujas, tai jau neįtariamas dalykas. Skaudžios žalždos, ar ir pati mirtis visų abejojumus pašalina, šalčiausius uždega. Iš po griuvėsių, iš po pelėnų atsigauna, pakyla didvyrių narsumas, lyg naujas kraujas ima srioventi gyslose tų žmonių, kurie dar taip nesenai buvo maskolių, paskui vokiečių vergais.

Daugiausia vilties, pasitikėjimo sužadino kariuomenės žygiai, gražiausių jausmų uždegė tie, kurie savo galvas padėjo ir, galima tikrai pasakyti, kiekvienas iš-

Žinios.

Lietuvoje.

Stelgiamajin Seiman išrinkta iš viso 112 atstovų, iš kurių: 59 krikščionys demokratai, 29 valstiečių sąjungos drauge su socialistais liaudininkais, 13 soc. demokratai, 6 žydai, 3 lenkai, 1 vokiečių ir 1 kairysis soc. liaudininkas.

Iš kariškių atstovų tuo tarpu mums žinomi: l. e. p. Vyriausio Kariuomenės Vado gener. Galvydis-Bykauckas, kariškas Lietuvos atstovas Rygoj kapitonas Natkevičius, I ats. bat. vadas p. l. Žukas, Gen. Štabo Liter. Skyriaus viršininkas kapitonas Ruseckas, 2 p. p. majoras Laurinaitis, 5 p. p. vadas Kapitonas Škirpa, Gener. Štabo Liter. Skyriaus Švietimo ir Kultūros Sekcijos vedėjas leitenantas Matulafis.

Kaunas. Lietuvos taikos Delegacija gegužės 1 d. išvažiavo atskiru traukiniu į Maskvą. Maskvoje tikimasi būti apie gegužės 5 d.

— Bal. 28 d. Kauno Miesto Teatre įvyko žydų liaudies susirinkimas dėl įvykusių Palestinos paveldimo Anglų globai kalbėjo Lietuvos žydų Tautos Tarybos pirmininkas Rozenbaumas, kurs aiškino, kaip didelės reikšmės turi žydams tas įvykis, sveikino Lietuvos valdžią ir sakė, kad Santarvė privalanti ir Lietuvą galutinai pripažinti nepriklausoma valstybe. Paskui kalbėjo žydų reikalams Ministeris dr. Soloveičikas, kuris dar labiau pabrėžė, kad atėjo laikas ir Lietuvą galutinai pripažinti su sostine Vilniumi, ką susirinkusieji pasitiko karštu ir ilgu delnų plojimu. Dar kalbėjo Anglų Politikos Misijos viršininkas Wardas, sveikindamas žydus jų laimėjime ir dėkodamas už palankumą Anglų. Galop žydus sveikino Gudų reikalams Ministeris Voronko.

— Gegužės 1 d. Kaune įvyko iškilmingas Meno Apžvalgos Parodos atidarymas. Vakare Miesto Teatre buvo didelis Koncertas, dalyvaujant daugeliui artistų.

Kaunas. Bal. 23 d. Vytauto kalne įvyko Kauno Lietuvių Skautų susirinkimas. Skautai atliko keletą gimnastikos būdų. Vėliau buvo keletas skautų žaidimų, pav., bėgimas, džim - džim ir k. Vikresnieji skautai gavo dovanų.

— Įsirašiusieji į Lietuvos Sporto Sąjungos Klubus įleidžiami į Sodną Vytauto kalne veltui, orkiestrui griežiant nariai moka tik pusę kainos.

Lengvosios atletikos pamokos esti Vytauto kalne 5 val. vakaro.

Futbolininkų klubo mankštinimai esti pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais nuo 5 v. vak. Į futbolininkų klubą dar priimami nariai. Netolimoj ateity futbolininkai ketina surengti futbolo imtynes.

Kaunas. Bal. 24 d. Kaune įvyko Lietuvos apskričių gydytojų suvažiavimas pasitarti žmonių sveikatos reikalu. Bal. 25 d. Valstybiniame Gигienos (Sveikatos) Institute bendras posėdis apskričių gydytojų ir Kauno Medicinos Draugijos. Instituto vedėjas laikė paskaitą apie pagerinimą Lietuvoje žmonių sveikatos reikalų.

— Gegužės 1 d. Kaune atidaro Lietuvių Meno (dailės) Parodą. Parodoje bus išstatyta daug mūsų senesniųjų ir jaunųjų dailininkų paveikslų. Taip pat bus didelis mūsų žmonių išdirbinių bei papuošalų skyrius. Tą dieną be parodos atidarymo iškilmės, bus didelis lietuvių muzikos veikalų koncertas. Panašią meno šventę manoma rengti Lietuvoje kasmet.

— Lietuvos vyriausybė paskyrė prie Klaipėdos krašto valdytojo generolo Odry ryšio karininką kapitoną Dimšą, seniau buvusį prie Prancūzų Karo Misijos Kaune ir prie generolo Niesselio.

lietas kraujo lašas šimtus naujų didvyrių gimdė ir augino.

Ir kaip senovės atsiminimas kėlė dvasią mūsų pirmiesiems kovotojams, taip dabar, lyg pirmoji pavasario audra, sujudino visą kraštą pirmą kartą po ilgų amžių sužvangėjęs Lietuvos ginklas. Lyg apsvaigo žmonės nuo vienos tos minties: nebėra vergijos, priešas išvytas, mūsų ginklas mus išvaduos!

Laikraštį perskaityta žinėlė apie kariuomenės laimėjimus jau jaudino žmones, o ką besakyti, jei sugrįžęs sūnus ar brolis gyvu žodžiu pasakoja, kaip ėję, kokie jie buvę narsūs, kokie gudrūs ir kaip laimėję. O...ą tai reiškia, jei patiems žmonėms teko pamatyti kareivių žygius, ypač ten, kur gyventojai buvo priešų nukamuoti.

Visados atsiminsiu tą neužmirštamą sekmadienį lapkričio 22 d., kada visoje Radviliškio apylinkėj sklido garsas: bermontininkai išvyti, vokiečiai išvyti, mūsų Radviliškij! Buvo tai Šeduvoje, turgavietėje. Stovį sau toks tvirtas žilas ūkininkas, pypkę rūko, o jo akys linksmos, linksmos ir sako jaunam vyrui:

— Tai matai, dabar tai jau mūsų niekas nebesuės. — Jam, tam Šeduviui ūkininkui, reikėjo pamatyti savo akimis pergalėtą priešą, kad pajusti savy visą nepriklausomybės vertybę. Mūsų niekas nebesuės!

Kodel tai taip yra? Todel, kad žmonės ypatingai brangina kraujo auką. Mums tai taip nauja, taip nepaprasta, taip didelė, taip stebuklingai gražu numirti už brolių laisvę! Lig šioj buvo tai tik senovės pasakose, eilėse, dainose. O dabar štai visa ta pasaka

persikėlė į gyvenimą! Todel ir stebėtis nereikia, kad kariuomenė su didžiausiu noru, su didžiausia pagarba statoma svarbiausioje vietoje. Visuomenės akyse kiekvienas kariškis tai tas susipratęs pilietis linksmai nešantis savo gyvybės auką už visus.

Toks ūpas, tokios pažiūros pradėjo augti ir plėstis Lietuvoje nuo 1919 metų gegužės mėnesio. Kadangi pasklido gandas, jog bolševikai už Dauguvos išvyti, o padaryta tai ne kiemo kieto, bet mūsų kariuomenės, išsyki pajutai kaip žymiai pakilo piliečių susipratimas. Pakilo tiek, kad žmonės su daug didesne pagarba ėmė ištarti „Lietuva“ — „Tėvynė“ — „Mes“. Pakilo, bet ir žlugo nuo plėšriųjų bermontininkų ir vokiečių gaujų. Žmonės, kurie matė, jog neina jų ginti Lietuvos kariuomenė, tuojau įtarė valdžią nieku nesirūpinant, kariuomenę nieko negalint padaryti. Taip pat Suvalkų žemėje, kur veltui pagalbos prieš lenkus užpuolikus šaukė mūsų broliai, tuojau žlugo ar bent gerokai sumažėjo pasitikėjimas, jog ką nors gali padaryti lietuviai, ko nors jie verti. Bet tegul tik pasirodo kariuomenės veikimas, tuojau kyla visuomenės ūpas, drąsa, pasirūpinimas dirbti. Vienas visų matomas dalykas, tai ta aiški kariuomenės įtaka, kuri palaiko visuomenės susipratimą.

Ir visuomenė atsiliepė į tai ne tik žodžiais ir pagyrimais. Visuomenė savo užuojautą rodė gausiomis aukomis. Nieko lengvesnio kaip sužadinti didžiausį susirinkimą, jeigu tik imi pasakoti apie kariuomenės vargus. Graudžiai šypsos, ašaras šluostosi, ir kartoja dūšaudami:

— Mūsų vaikai, mūsų broliai, mūsų gynėjai, mūsų didvyriai!

— Lietuvos susisiekimo ministerija yra padariusi su Klaipėdos krašto valdytoju sutartį dėl tiesioginio susisiekimo tarp Lietuvos ir Klaipėdos krašto. Sutartis įėjo galion nuo bal. 20 d. Susisiekti bus galima paštu, telegrafu ir telefonu. Laikraščiai irgi bus galima siuntinėti.

Lietuvių taikos su rusais reikalai. Lietuvos taikos delegacija išvažiavo į Maskvą bal. 30 d. Mūsų delegacija susideda iš 9 žmonių inž. T. Naruševičiui pirmininkaujant. Svarbiausias taikos derybose klausimas bus Lietuvos sienų nustatymas. Lietuvos valdžia sienų klausimu yra nusistačiusi maždaug šitaip: Lietuva dalinama į dvi dalis: Tikroji Lietuva, susidedanti iš Kauno, Suvalkų, Vilniaus (išskyrus du apskrįčius) gub. ir dalies Gardino gub. su Gardino miestu, ir antra, Gudų Lietuva, kur gyventojų dauguma gudai. Tikroji Lietuva turi būti pripažinta nedaloma vieneta. Gudiškoji Lietuvos dalis (sugudinta) taip pat turi būti priskirta prie Lietuvos, kadangi to krašto gyventojai yra įteikę Lietuvos valdžiai pareiškimą, kur jie pasisako norį likti prie Lietuvos.

Jei ateity gudai (sugudėję lietuviai) panorėtų atsikirti nuo Lietuvos, tai mūsų valdžia pasižada nedaryti jiems kliūčių.

Iš Klaipėdos krašto. Dar prieš panaikinsiant Klaipėdos krašte vokiečių įvestą apgulos padėtį, tenais įvyko rinkimai apskrįčių atstovų. Nežiūrint visų kliudymų bei pinklių, kurių lietuviams taisė vokiečiai, vis tik rinkimus laimėjo lietuviai. Klaipėdos apskrity išrinkta 27 lietuviai ir tik 7 vokiečiai; Šilutės apskr. 17 lietuvių ir 12 vokiečių. Tuo būdu lietuvių atstovai sudaro aiškia didžiumą. Apskrįčių atstovų rinkimai įvyko visiems pilnateisiams piliečiams balsuojant ir išrinktieji atstovai yra teisėti to krašto gyventojų norų reiškėjai.

Duoda, gausiai siūsdami drauge širdingus žodžius ir karštą palaiminimą laimėti kovoje. Bet ne visur vienodai teduoda. Kur gausiau duoda? Kur labiau susipratę, matę daugiau bėdos, kur labiau kas sujūdina, geriau sunkų kareivių padėjimą nupiešia... ir ten... kur žmonėms neprisiėjo labai arti ilgesnį lalką kareivių matyti.

Kas teisybė tai ne melas. O kas tikrai nori dirbti, tikrai savo visuomenei tarnauti, nors teisybė būtų skaudžiausia — neprivalo jos slėpti. Jei blogo nematysime — tai jo nepataisysime. Ir jei teisybė yra sakoma, tai ne tam, kad girti ar peikti, bet kad sunkų darbą dirbti.

Kokia gi yra ta skaudžioji teisybė?

Ta skaudžioji teisybė, tai ta, kad kariuomenė nuo tos aukštybės griūva, ant kurios ją visuomenė pastatė.

Kaip lauke šaukia, taip girioje atsillepia. O dabar kaip tik visi ir klausos, ausis ištempę, koks garsas eina iš kariuomenės, visi ir žiūri, akis pastatę, kaip elgiasi, ką veikia, kas yra ta kariuomenė, tie brangieji savo tėvų sūneliai, savo seselių broliukai.

Reikia pasakyti, kad mūsų išvargintas kraštas perleido per savo galvą visą karo audrą, mūsų kraštas kentėjo plėšimus, išgąščius iš priešų rankų, o tas priešas tai buvo svetimų šalių kariuomenė. Kiek tai laiko mūsų žmogui širdis drebėjo ir tirpo, pamačius besiartinant kitą žmogų kareivio drabužiais. Tas žmogus kareivio drabužiais buvo tai šokios ar tokios spalvos maskolius, ar vokiečis. Jeigu jie artinosi prie kokio sodžiaus ar miestelio, tai gyventojai gerai žinojo, jog ateina plėšikai, užpuolikai, jog reikia paslėpti maistą, drabužius ir kitus daiktus, kurie gali svetimams patikti. Padorios

Klaipėdos krašte iš 40 šaltyšių yra vos 7 vokiečiai, kiti gi visi lietuviai.

Klaipėdos krašte netrukus manoma įvesti į valdžios įstaigas lietuvių kalbą.

Gegužės 2 d. bus rinkimai į naują Pagegių apskritį. Tikimasi, kad ir čia lietuviai laimės.

Ukmergė. Balandžio 22 d. š. m. Žem. K. Butegidžio pulke Kapitono Vitkausko rūpesniu, buvo surengtas vakaras, kurio grynas pelnas eina pulko kareivių švietimo reikalams. Vaidino: „Amerika pirtyje“. Kitą dieną, būtent 23 bal., tas pats veikalas buvo suvaldintas vien tik kareiviams veltui. Visų kuopų kareiviai buvo suvesti pavyzdingo tvarkoj. Po vaidinimo buvo šokiai, į kuriuos buvo leidžiamos ir merginos. Kareiviai buvo didžiai patenkinti ir širdy dėkojo gerb. kap. Vitkauskui už jo triūsą.

Fis mol.

Del netikusio papročio. Kovo 24 d. Naumiesčio tarybos name milicininkas, išsiėmęs iš revolverio kulka, juokdamas pradėjo taikyti į galvą gerai pažįstamam tarybos raštininkui Seikučiui. Staiga pasigirdo šūvis ir Seikutis pasriuvęs kraujais parpuolė žemėn. Pasirodė, kad milicininkas užmiršo išimti kulka, kuri buvo įleista revolverio vamzdin. Seikutis, sunkiai sužeistas į galvą, praėjus 5-oms valandoms, pasimirė.

Šis atsitikimas aiškiai rodo, kad nekuomet nereikia žaist šaunamaisiais ginklais. Ypač reikia mesti netikusį šlykštų paprotį taikyti į kitą žmogų, kad ir iš tuščio ginklo.

J. Vaikinas.

Iš Lenkų pagrobto krašto.

Lenkų šventė Vilniuje. Balandžio 19 d. Vilniaus lenkai iškilmingai apvaikščiojo savo metinį viešpatavimą Vilniuje. Lukiškio aikštėje buvo susirinkę daugybė įvairių delegacijų. Iš Santarvės misijų dalyvavo tikrai prancūzai, o anglai neatėjo. Anglų atsto-

moterys ir merginos žinojo, jog jų garbė dideliame pavojuje, todėl kaip įmanydamos slapstėsi. Bet štai tie užpuolikai išvyti, tie priešų kareiviai bėga iš mūsų krašto, o gena juos ir gi kareiviai, bet mūsų, mūsų kareiviai. Mūsų vaikai, mūsų broliai. Ir dabar žmogus, pamatęs kitą žmogų tamsiai gelsvai apsilikusį geltona, balta ar raudona juoste ant kepurės nebedreba, nebebijo, bet žiūri su pasididžiavimu. Mūsų gynėjai! Ir koks graudumas paima, girdint tokius žodžius, kaip man, kad teko girdėti iš vienos moterėlės bermontininkų pafrontėje:

— Perėjo, Tamstele, kad žinotum, tūkstančiai ir tūstančiai žainierių per mūsų trobą; tokioje jau vietoje gyvename. Ir maskoliukų, ir vokiečių ir tų pačių balševikų; visokių teko matyti, vieni biauresni, kiti geresni, bet tokios storavonės prie neprietelio mušimo, kaip pas mūsų škius — tai nekur neteko matyti.

Ir visur skersai išilgai Lietuvos pirmas žvelgesys į kariuomenę buvo pilnas pasitikėjimo, širdingumo užuojautos. Už tai tą antrą žvelgesį, tą nuolatinę gerą nuomonę turėjo kariuomenė užsipelnę kasdieniais darbais, gražiu garbingu pasielgimu.

Ir čia ne visur ir ne visiems gerai išėjo.

Pasigirdo skundos, pasipiktinimai, šen ir ten išgirdai net sulyginimą su vokiečių ar bolševikų plėšiku. Kodel taip atsitiko? Todel, kad vienas kitas kareivis pasekė prieš pavyzdžio, galvodamas, jog būti kareiviu — tai reiškia nesivaržyti, viską daryti, kas jam patinka. Vienas kitas paslydo, vienas kitas užsimiršo, o negarbė krenta ant visų. Del vieno vaigilio visa kuopa kenčia, del kelių plėšikų visam pulkui negarbė.

(T. B.)

vas teisinosi, būk turįs išvažiuoti į frontą. Toksai anglų elgėsis labai sukiršino lenkus. Mat, lenkai norėjo, kad ir angliai pritartų Vilniaus pagrobimui.

Lenkų melai. Vilniuje lenkai giriasi, kad rinkimuose į Lietuvos Steigiamąjį Seimą lenkai laimėję labai daug vietų. Kai kurie lenkų laikraščiai paskelbė, kad į Lietuvos Seimą išrinkta 35 lenkai. Iš tų visų melagingų žinių aiškiai kyšo lenkų noras vis dar išrodyti pasauliui Lietuvos lenkiškumą. Iš tikrųjų gi tai į Lietuvos Seimą pateks nedaugiau 1—3 lenkų.

Vilniaus lenkai, nujausdami, kad tikrai lenkų kariuomenei gali priselti apleisti Vilnių, dabar dieną ir naktį mokinasi karo mankštinių, kad atsispirti prieš lietuvių kariuomenę.

Lenkų žvėriškumai užimtojo Lietuvos daly. Balandžio 25 d. naktį 3 val. Salininkų kaimą apipuoė 15 ginkluotų lenkų legioninkų. Lenkai apiplėšė gyventojus, daug jų smarkiai primušė, o keturis išsivedė su savim. Trims iš paimtųjų pavyko pakelti pabėgti, o vienas ir dabar pas lenkus vargsta. Lenkų kareiviai — plėšikai šeimyninkavo sodžiui ligi 7 val. rytą. Per tas 4 val., lenkai primušę ir labai išgąsdinę sodžiaus gyventojus, išplėšė jiems turto už 106 tūkstančius auksinų vertės. Dauguma gyventojų negalės nė laukų apdirbti nė ūkio palaikyti.

Upininkuose ginkluotų lenkų kareivių būrys užpuolė kleboniją ir išlaužę duris vadindami kleboną „prakeiktu lietuviu“, pradėjo daryti krata. Bekrėsdami lenkai pagrobė pinigų ir sidabrinę bažnyčios taurę. Be to dar atėmė arkli ir vežimą.

Lietuvos reikalai svetur.

Amerikos lietuviai. Vasario 15 d. Lietuvos misija Amerikoje lankė Čikagos miestą. Pasitiko ją keli tūkstančiai žmonių. Salė buvo išpuošta Amerikos ir Lietuvos vėliavom. Orkestras griežė tautos himną. Buvo pasakyta daug prakalbų. Kitą dieną prasidėjo bonų pardavinėjimas Čikagos lietuvių kolonijose, kurios į 70 tūkstančių lietuvių. Lietuviai čikagiečiai išpluko bonų maždaug už 75 tūkstančius dolerių.

Amerikos žydai ir Lietuva. Pastaraisiais mėnesiais Amerikos žydų laikraščiai dažnai rašo apie Lietuvą, kelia aikštėn jos nepriklausomybės reikalus ir reiškia džiaugsmo, jog Lietuvoje žydams duota savyvalda ir žydai ir turi lygių teisių su kitais šalies piliečiais.

Neseniai Filadelfijos žydai išleido atsišaukimą į Amerikos žydus, kuriame kviečia juos dėtis prie Lietuvos laisvės paskolos perkant bonus. Atsišaukime nurodoma į tai, kad Lietuvoje žydai turi visiškos piliečių laimės ir todėl kiekvienas paskolintas Lietuvos valstybei doleris eina ir gyventojų žydų naudai.

Čikagos žydai pasikalbėjime su Lietuvos atstovais Amerikoje irgi pasižadėjo remti Lietuvos paskolą ir dėtis paskolos bonų pirkimui.

Kai kurie Amerikos žydų laikraščiai, spausdindami savo korespondentų pasikalbėjimus su Lietuvos misijos atstovais įdėjo ir mūsų atstovų paveikslus.

Kareivių vakaras. Didelėje Chicago 7-to pulko salėje vasario 14 d. buvo Chicago Liet. Kareivių susivienijimo vakaras. Publikos buvo apie du tūkstančiai. Buvo pakviestu du įžymiausi Chicago lietuvių chorai: vyčių apskrities, vadaujamas A. Pocius ir „Birutės“, vadaujamas St. Šimkaus. Dainos įnešė gyvumo, rimties ir grožės.

Smagu buvo kareivių vakare. Smagu buvo žiūrėti į lietuvių kareivius. Nors svetimose uniformose, bet po jomis plaka lietuvių širdis.

„Vytis“.

Lietuvos reikalai Amerikoje. Amerikos Senatas ruošias pripažinti Lietuvos ir kitų naujai susikūru-

sių valstybių nepriklausomybę. Senatoris demokratas King tuo reikalu pasiūlė priimt tam tikrą nusprendimą (rezoliuciją), kuriame sakoma, kad Amerikos vyriausybė privalo pripažinti Lietuvos ir kitų naujų valstybių nepriklausomybę de facto (t. y. tikrai gyvuojančiomis) kol išaiškės Rusijos klausimas. Jei Didžioji Rusija nesugebės nusikratyti bolševikų vyriausybės ir negalės sudaryti demokratinės federatyvinės (sajunginės) respublikos, tai tuomet Amerika pripažįs tas valstybes ir de jure (teisės atžvilgiu).

— Kovo 24 d. Lietuvos atstovybė Amerikoje yra įteikusi Amerikos Senatui naują priminimo raštą dėl Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo ir pridėjo kartu visą eilę dokumentų, rodančių Lietuvos valstybės sutvarkymą.

— L. Laisvės paskola Amerikoje eina tvarkingai ir sėkmingai. Beveik visose lietuvių kolonijose susidarė paskolos stotys. Kas savaitė esti po 30 prakalbų įvairiose vietose paskolos reikalu.

Lietuviai Estonijoje. Estų krašte yra dvi lietuvių draugijos: viena Revelyje, kita Dorpate. „Revelio Lietuvių Draugija“ įsteigta 1917 m. ir pripažinta dabartinės Estų valdžios. Ši draugija daug pasidarbavo surašinėdama lietuvius karo tremtinius bei pabėgėlius, šelpdama juos ir palaikydama pradines lietuvių mokyklas. „Dorpato Lietuvių Komitetas“ įsteigtas 1919 m. ir turi apie save suspietę nemažą tenykščių lietuvių skaičių.

Estų vyriausybė įsakė išvažiuoti iš Estonijos tiems svetimų valstybių piliečiams, kurie apsigyveno ten nuo 1915 m. Tuo būdu daugelis lietuvių grįžta iš Estonijos Lietuvon.

Lietuviai Kaukaze. Kaukaze gyvena apie 10 tūkstančių lietuvių. Dauguma jų trokšta grįžti Lietuvon, bet dėlai kelionės brangumo negali tai padaryti. Lietuviai Kaukaze užsiima amatais arba tarnauja valdžios įstaigose. Apie Lietuvos gyvenimą Kaukazo lietuviai sužino iš vietinių laikraščių, kurie dažnai rašo apie Lietuvą ir apie jos santykius su kaimynais.

Lietuvos atstovas Pranas Dailydė gyvena Tiflise; jis atstovauja visom trim Užkaukazio respublikom: Gruzijai, Armenijai ir Azerbeidžanui.

Anglai ir Lietuva. Neseniai grįžo Kaunan inžinieris Naruševičius, kuris važinėjo Londonan tartis mūsų prekybos reikalais. Pasak jo, dabar Lietuvos klausimas užsieny labai gerai stovįs. Kaip susirinks Lietuvos Steigiamasis Seimas, o šalyje bus tvarka ir ramybė, tai Anglai ir kitos santarvės valstybės galutinai pripažins Lietuvos nepriklausomybę. Apskritai imant Anglų valdžia ir visuomenė labai domisi Lietuva, Anglams pasiūlius, dabar Taikos Konferencijoje svarstomas Lietuvos ir Lenkų santykių klausimas.

Lenkų reikalavimas pripažinti jiems 1772 m. sienas t. y. priskirti jiems ir Lietuvą, — Santarvės valstybėse nerado pritarimo, kadangi tais metais tose sienose buvo dvi valstybės: Lenkija ir Lietuva.

Inžin. Naruševičių Londone labai prielankiai priėmė parlamento nariai.

Prancūzai ir Lietuva. Prancūzų karo misijos Lietuvoje viršininkas pulk. Rebulis, neseniai važinėjęs Paryžiun, praneša, kad Lietuvos reikalai Prancūzų krašte kas kart eina geryn. Prancūzų parlamentas bei visuomenė žiūri dabar daug palankiau į Lietuvos nepriklausomybės klausimą. Ytin didelio įspūdžio padarė į prancūzų visuomenę parlamento atstovo Bancel Gajardo kalba dėl Lietuvos pripažinimo. Prancūzai, pasak pulk. Rebulio, labai nori turėti su Lietuva prekybos santykių. Paryžiuj dabar santarvės valstybių atstovai tariasi dėl pripažinimo naujųjų valstybių de jure (galutinai, teisės dėsnio). Yra vilties, kad Lietuvos nepriklausomybę de jure pripažins ne vien Anglai, bet lygiai ir Prancūzai ir kitos Santarvės valstybės.

Del taikos su rusais. Bolševikų valdžia nori vesti Taikos derybas su lietuviais Maskvoje ir kviečia ten atvykti Lietuvos delegatus. Bolševikai aiškinašiu tom, kad jie neturi pakankamai prityrusių žmonių, kuriuos galėtų siųsti į Dorpatą. Specialistai jiems rikialingi Maskvoje, kur eina derybos su suomiais ir latviais.

Latviai del Lietuvos. Yra tikrų žinių, kad Latvijų valdžia latvių laikraščiams buvo uždraudusi rašyti ką nors apie Lietuvą. Be to dar latvių laikraščiams buvo draudžiama greta Latvijos minėti Lietuvos ir Estonijos vardus. Rašydami apie Baltijos valstybes latvių laikraščiai minėdavo tik Lenkiją, Latviją ir Suomiją. Tuo būdu latvių spauda manė nustelbsianti Lietuvos ir Estonijos klausimą, o iškelsianti savo reikalus. Bet, žinoma, iš tos keistos latvių „gudrybės“ nieko neišėjo ir jų nepriklausomybės klausimas nei kiek nestipriau stovi, kaip Lietuvos klausimas.

U ž s i e n y .

Čekų - slovakų Seimas susideda iš 277 atstovų, iš kurių 72 vokiečiai.

Estų Steigiamasis Seimas įgaliojo savo vyriausybę daryti reikiamų žingsnių, kad Estonija būtų priimta į Tautų Sąjungą. Estų nepriklausomybės pripažinimo klausimas bus svarstomas Santarvės valstybių Konferencijoje San Remo mieste. Estų atstovai jau yra nuvykę į San Remo.

Latvių Steigiamojo Seimo iškilmingas atidarymas įvyks gegužės 1 d. Rygoje. Rinkimuose į Latvių Seimą socialdemokratai gavo 57 vietas ir žemdirbių sąjungą 55 vietas. Kitos partijos ir tautinės mažumos gavo tik po keletą atstovų.

Anglų vyriausybė viešai pripažino, kad rusų savanorių Denikino armija yra galutinai sumušta. Tos armijos likučiai yra Krimo pusiasalyje. Anglai kviečia bolševikus padaryti paliaubas su tais savanoriais ir dovanoti jiems už tai, kad kariavo prieš Maskvos vyriausybę.

Lenkai persekioja ukrainiečius. Lenkų karo valdyba Kamenec Podolske išvijo iš to miesto visus Galicijos ukrainiečius. Ligi balandžio 30 d. turi palikti miestą ir Kamenec Podolsko ukrainiečių universiteto profesoriai ir studentai. Tuo būdu ukrainiečiams studentams atimta visiškai galimybė tęsti mokslą, kadangi lenkai jiems neduoda lankytis Galicijos aukštąsias mokyklas.

Gudai prieš lenkus. Gudų Tautos taryba pasiuntė mūsų užsienio reikalų komisarui Čičerinui notą, kurioje protestuoja prieš neleidimą į taikos derybas gudų atstovų. Gudai niekuomet nesutiks su tos taikos nusprendimais, liečiančiais gudų tautos reikalus.

Antrą raštą Gudai pasiuntė Santarvei, kurioje tarp kitko pasakyta:

„Lenkai nesutinka išvien dirbti su Gudų respublikos atstovais taikos derybose su Rusiais, kad jiems lengviau sektųs prijungti visą Gudų kraštą ir dalį Ukrainos, Lietuvos ir Latvijos žemių“. Gudai protestuoja prieš tas lenkų pastangas ir reikalauja, kad Santarvė suvaldytų godžiuosius lenkus.

Rusų tautininkų bei demokratų srovės, kurios turi didelės įtakos santarvės valstybėse, pastaruoju laiku, patyrę lenkų norą prisijungti didžiulius grynai rusų žemių plotus, pradėjo smarkiai remti Lietuvos nepriklausomybę su Vilniaus sostine, kad neduotų lenkams išplėsti per daug savo valstybės sienas.

Rytų Galicijoje stovinti lenkų legioninkai labai žiauriai elgiasi su žydais ir ukrainiečiais. Daugely vietų lenkų kareiviai padarė tikrų žudynių. Legioninkai plėšia žmones karinkams matant. Žydus ir ukrainiečius lenkai varo į prasčiausius priverstinius darbus.

Nepriklausomos Kaukazo valstybės. Užkaukazy, kuris seniau prigulėjo rusams, dabar gyvuoja trys naujos nepriklausomos respublikos: Gruzija, Armenija ir Azerbeidžanas (totoriai). Iš jų geriausiai susitvarkiusi Gruzinių valstybė. Gruzijoje dvarų žemės jau išdalintos; pristeigta daug visokių mokyklų. Gruziniai turi savo Seimą ir kariuomenę, kuri susideda iš valstybės armijos ir tautos armijos (savanorių). Gyvenimas Gruzijoje labai brangus, bet vis tik žymiai pigesnis, negu Armenijoje bei Azerbeidžane. Gruzijos įstatuose visur vartojama gruzinų kalba. Valdininkai, kurie per šešis mėnesius neišmoko gruzinų kalbos pašalinti iš užimamų vietų. Valdžios atstovai į pliečius visuomet kreipiasi valstybine gruzinų kalba.

Armenija yra silpniau sutvarkyta, negu Gruzija. Armenai turi nuolatinių kivirčių su totoriais. Azerbeidžano totorių respublika visai silpnai gyvuoja. Ji labai stokuoja savo apšviestų žmonių. Visas aukštesnes vietas turi apėmę svetimtaučiai. Įstaigose vartojama daugiausia rusų kalba.

Gudų sukilimas prieš lenkus. Minsko gubernės gudai sukilo prieš lenkus. Sukilusių valstiečių partijos po 200 — 500 žmonių atkakliai kovoja su lenkų žandarais. Sukilimą lenkų valdžia stengiasi numalšinti žiauriomis priemonėmis. Lenkų artilerija visai sunaikinusi tris gudų sodžius, nes jų gyventojus kaltinę už prielankumą sukilėliams. Žuvo daug moterų ir vaikų. Slučkoje suimta 150 žmonių už priėjimą sukilėliams. Sukilėliams vadovauja gudas Menčūnas. Lenkai už jo galvą žada 20 tūkstančių markių.

Estų vyriausybė išleido tam tikrus miškų naudojimo bei prižiūrėjimo įstatymus. Į miškų darbus Estų krašte priverstinai šaukiami 15 tūkstančių vyrų dviem mėnesiam, kuriems duodama kareivių maistas ir atlyginimas už darbą.

Vokiečių sutartis su rusais del belaisvių. Bal. 19 d. buvo pasirašyta vokiečių su rusų bolševikais sutartis abipusio belaisvių pasikeitimo reikalu. Vokiečių krašte dar tebėra 190 tūkstančių rusų karo belaisvių, vokiečių gi belaisvių Rusijoje yra likę apie 20 tūkstančių.

Palestinos krašto (Šventosios Žemės) valdymas laikinai tenka Anglų valstybei. Anglai ketina išdirbti statutą, kaip reikia sutvarkyti to krašto valdymą. Šiaurės sienos klausimą spręs bendrai Anglai ir Prancūzai. Šventų vietų klausimas dar nesvarstytas.

Del žydų žudynių Lenkijoje. Tarptautinis socialistų susivažiavimas buvo paskyręs tam tikrą komisiją ištirti žydų žudynėms Lenkijoje, lenkų užimtoje Lietuvos dalyje ir Ukrainoje. Į tą komisiją įeina po vieną Anglų, Olandų, Prancūzų ir Vokiečių atstovą. Lenkijoje ir užimtojoje Lietuvos dalyje komisija darbuosis gegužės pradžioje, o paskui keliaus į Ukrainą. Kaip yra žinoma, tą nežmonišką žiaurų nekaltų žydų žudymo darbą varė lenkų tamsūs nesusipratę legioninkai išvieni su tamsiais gyventojų gaivalais.

Lenkų Latvių kivirčiai. Latviai, nepažinę lenkų, neturėję seniau su lenkais jokių artymesnių santykių, savo politikų vedami, pasidavė lenkų įtakai, visiškai nusikreipdami nuo savo artimesniųjų kaimynų — lietuvių ir estų. Lietuviai gerai žinodami lenkų aklumą, gėšumą, nekartą persergėjo, kad latviai liautųsi žaide su prigavikais lenkais. Tačiau apsvaigę latviai tų persergėjimų neklausė ir kaip įmanydami pataikavo lenkams. Tik dabar latviai pradeda suprasti savo klaidą ir pripažinti, kad lietuvių persergėjimai buvo teisingi t. y., kad lenkai latviams padeda ne iš meilės, bet vien tik norėdami užgrobti Lietuvos ir Latvijos žemių.

Paskutinėmis žiniomis tarp latvių ir lenkų pradeda kilti rimtų nesusipratimų. Kalbama net, kad Lenkai atšauksią savo atstovą iš Latvijos. Labiausia ki-

virčijamasi del latvių miesto Dvinsko, kurį lenkai užsigeidė sau prisijungti.

Kai kurie latvių laikraščiai pažymi, kad latviai nesutiks remti Lenkų 1772 m. sienų reikalavimus, nes tuomet lenkam tektų ir Lietuva ir Ukraina, o tai jau priešinga apsisprendimo teisei. Latvių laikraščiai mano, kad Suomia ir Rumunai irgi atsisakys remti tuos begėdiškus lenkų reikalavimus.

Iš Čekų krašto. Neseniai Čekų-Slovakų valstybėje pasibaigė Steigiamasis Seimas. Prasidėjus naujiems rinkimams į Seimą, ministerių kabineto pirmininkas kreipėsi į Čekų prezidentą Masariką, pranešdamas jam, kad ministerių kabinetas skaito savo darbą pasibaigusį ir perduoda savo valdžią prezidentui. Masarikas priėmė atsistatydinimą, tačiau prašė eiti pareigas, kol pasibaigs rinkimai į naująjį Seimą ir susidarys kitas kabinetas.

Iki šiol Čekų valstybė skaitėsi karo padėty su bolševikų Rusija, kadangi čekai belaisviai buvusieji Sibire kariavo išvien su Kolčako kariuomene prieš bolševikus. Dabar čekai jau siekia užmegsti su Rusų bolševikų valdžia draugingų ryšių, su kuo rusai irgi sutinka. Čekai belaisviai iš Sibiro jau grįžta tėvynėn.

Švedų parlamentan bal. 27 d. vienas atstovas įnešė paklausimą apie Lietuvos, Latvijos ir Estonijos pripažinimą.

Bolševikų valdžia Arkangelske pailgino visose dirbtuvėse, fabrikuose ir įstaigose darbo laiką 3 valandomis.

Estų valdžia, norėdama įeiti į artymesnius santykius su Lietuva, ketina atsiųsti į Lietuvą savo diplomatinį atstovą. Lig šiol Kaune tebuvo tik estų karo atstovas.

Lenkų - latvių santykiai eina blogyn. Latviams labai nepatinka, kad Lenkai, pradėdami tartis su bolševikais, mėgina kalbėti ir latvių vardu. Lenkai gi iš savo pusės nepatenkinti, kad latviai pašalina iš valdžios įstaigų lenkus, nemokančius latviškai kalbėti ir gina lenkams įsigyti Latvijoje nejudomojo turto (žemės, namų ir j. p.).

Bolševikų atstovas Litvinovas Danijos sostinėje Kopenhagoje susitarė su Prancūzų ir Belgų komisijomis belaisviu pasikeitimo reikalui. Šalia to, Litvinovas gavo iš Belgų ir Prancūzų valdžios pareiškimą, kad jos nesikiš į Rusijos bei Ukrainos respublikų vidaus gyvenimą.

Bolševikų kovos su lenkais. Iš Maskvos atėjusiomis žiniomis, dabar bolševikų kariuomenė kovoja veiki visu lenkų frontu. Atkakliausios kovos eina ties Berezinos upe.

Santarvė ir Vokiečiai. Anglų valdžiai pasiūlius, Santarvės valstybės pasiuntė Vokiečių vyriausybei raštą, kuriame grasina neduosianti vokiečiams maisto, jei valdžia pateks į rankas tų vokiečių, kurie priešingi Versalės taikos sutarės vykinimui.

Estų laikraščiai. Estų kalba išėina 7 dienraščiai, iš kurių vienas („Postimees“) išėina net du kart į dieną.

Estų Generalin. Štabas leidžia savaitinį kariškiams laikraštį „Södur“ (kareivis).

Baltijos valstybių konferencija. Gegužės 15 d. Rygoje šaukiama Baltijos valstybių, atstovų susivaziavimas bendrai aptarti svarbiems tų valstybių politikos ir ūkio klausimams.

Oficialinė dalis.

Felčerių reikalais.

Paskelbtoji „Liet. Kar.“ įsak. Nr. 256-a § 1 demobilizacija Rusų kariuomenės puskarininkų visai ne-

liečia Felčerių, tarnavusių Rusų kariuomenėje, ir jie šiuo tarpu iš kariuomenės nepaleidžiami, tikrai gauna 50% dabartinės algos priedo nuo š. m. balandžio 1 d. L. K. Įs. Nr. 307.

Naujas Krašto Apsaugos Ministeris.

§ 1.

Skelbiu Valstybės Prezidento š. m. Balandžio mėnesio 13 d. įsakymo nuorašą:

„Vadovaudamasis pono Ministerio Pirmininko pristatymu, skiriu Majorą Antaną **MERKĮ** Krašto Apsaugos Ministeriu.

Pas. A. Smetona Valstybės Prezidentas. **Galvanuskis** Ministeris Pirmininkas.

Pamatas: Valstybės Prezidento įsakymas 13. IV—1920 m.

§ 2.

Valstybės Prezidento š. m. Balandžio mėnesio 13 d. įsakymą sekant, nuo tos pat dienos pradėjau eiti Krašto Apsaugos Ministerio pareigas.

Krašto Apsaugos Ministeris
pasirašė Majoras **M E R K I S**.

Kr. Ap. M. Įs. Nr. 56.

Mažiau žmones varginti.

Kad pagerinti mūsų krašto ekonominę padėtį, kariuomenės dalims įsakau stengtis kuomažiausiai naudotis ūkininkų arkliais — „stoikomis“ ir teikti sulig galimybės liuosais arkliais pagelbą apdirbimui laukų labiau nukentėjusiems nuo karo ūkiams. Pirmoje eilėje tokia pagelba turi būt teikiama ūkiams, esantiems Z. U. ir V. T. M.-jos žinioje ir taipgi tų gyventojų ūkiams, kurie per mobilizaciją neteko reikalingiausių arklių. Teikiamų ūkininkams vienkart tokiu būdu arklių skaičius neturi viršyti 30% visų esančių dalyje arklių. Darbams arkliai gali būt duodami į apylinkę netoliaus 15—20 kilometrų ir tik „laukų darbams“.

Dalių Vadams ir viršininkams įsakau teikti arklius šioje tvarkoje:

1) Norintis pasamdyti iš kariuomenės dalies arklius, ūkininkas paduoda dalies vadui ar viršininkui pareiškimą; paimdamas arklius su smulkiu arklių aprašymu, raštiškai pasižada, kad juos ima savo globon ir kad gražins tokius, kokius paėmęs ir iš kalno įmoka už visą laiką pinigų, skaitant už kiekvieną arklio darbo dieną po 12 auks.

2) Sykiu su arkliais į ūkius siunčiami ištikimi kareiviai — prižiūrėtojai, kuriems išduodami tam tikri liūdymai. Pastarųjų pareiga daboti, kad arkliai būtų naudojami tik laukų darbams, kad darbe arkliai nebūtų per daug varginami ir persunkus darbas nepakenktų arkliams, kad arkliai būtų tinkamai šeriami, naktimis laikomi ant rakto gerose pastogėse (tvartuose) ir kad arkliai nežūtų, nes kareivis atsako už jų žuvimą, kaipo „valdiško turto žuvimą“. Iki 4 arklių siunčiamas vienas kareivis, nuo 4 iki 10—du kareivių ir toliaus su kiekviena penketa arklių siunsti vieną kareivį.

3) Siunčiami į ūkius kareiviai ir arkliai, pravedant dalies įsakymo, išskaitomi iš maisto ir maisto ir pašaro dalyvio.

4) Imantieji arklius ūkininkai privalo maitinti kareivius prižiūrėtojus ir šerti arklius nemažesne kaip kariuomenės dalyje maisto ir pašaro norma, nurodyta „Liet. Kar.“ įsakymo Nr. 266 (§ 15 ir Nr. 150 § 1 b).

5) Gautus už arklių darbą pinigų įnešti Valstybės Iždan Kr. Aps. M.-ios samatos § 7-tan str. I, kvii-

tu gi nuorašus tuojaus po pinigų įnešimo pristatyti Tiekimų Viršininkui.

6) Kareiviams ir arkliais iš ūkių sugrįžus, pravedant per dalies įsakymą, vėl užskaityti maitinimui.

7) Tie patys arkliai gali būti ūkio darbams leidžiami ne ilgiau kaip ant 10 dienų.

L. K. įs. Nr. 302.

Felčerių mokykla (ištrauka).

Pagaminiui kariuomenės reikalams žemesniojo medicinos personalo atidaroma prie Kauno Karo Ligoninės „Antra laida“ Felčerių Mokyklos sekančiais pamatais:

1. Mokslas tęsiasi 4 mėnesius: prasideda š. m. gegužės 17 dieną, o išleidžiamieji kvotimai turi užsibaigti iki Rugsėjo 31 dienos tų pačių metų.

2. Mokinių 60.

3. Kiekvienas visų ginklų pulkas prisiunčia Kauno Karo Ligoninės, neveliau š. m. gegužės 15 d. po 5 kandidatus, gerai aprėdytus be ginklų, prie sąrašo su atestatais ir daktlapiais.

Kandidatais parenkami atlikę 2-jų mėnesių rikiuotės išsilavinimą, moką lietuvių kalbą, moką gerai rašyti ir skaitliuoti, gabūs, darbštūs, gero elgimosi, sveiki, pareiškę savo norą pasišvesti tam darbui.

Kandidatus parenka dalies vyr. gydytojas, sutinkant dalies vadui.

5. Mokiniai apgyvendinami prie Karo Ligoninės ir užlaikomi sanlygomis kareivių ir yra Vyriausio Karo Ligoninės gydytojo žinioje.

6. Mokinimosi laike mokiniai negali būti paleidžiami atostogoms...

7. Mokiniai, pasirodę dėl negabumo ar blogo elgimosi netinkamais... gražinami į dalį rikiuotės. Pašalintųjų vieton iki š. m. birželio 1-ai dienai prisiunčiami pamainymui kiti kandidatai. Vėliau jokie mainymai neleistini.

8. Mokinimas atliekamas lietuviškai.

13. Teoretinis mokinių mokymas tęsiasi darbo dienomis po 5 valandas rytais sulig tvarkraščio (nuo 8 iki 1 val.), vakarais gi eina, lektoriams vadovaujant, po 2 valandį (nuo 5 iki 7 val.) grupėmis repeticijos, collogviumai ir praktiški lavinimaisi.

14. Kiekvienas mokinsys per mokinimosi laiką privalo atlikti dviejų savaitių praktikos stažą kiekviename Ligoninės Skyriuje ir aptiekoje, apie ką, stodamas prie kvotimų pristato skyriaus vedėjų pažyminius.

17. Kvotimai Antrai Felčerių Mokyklos Laidai turi būti padaryti tarpe š. m. rugsėjo 17—31 dienų.

19. Kvotimai atliekami sulig programos bilietėliais, papildant klausimais iš viso kurso, bet neišeinant iš programos ribų.

20. Mokiniai išlaikiusieji pasekmingai kvotimus ir pasižymėjusieji darbštumu ir doru elgimosi, įgyja laipsnį kuopos felčerio, gauna tam liūdymą ir yra siunčiami Sanitarijos Skyriaus žinion, kursai skirsto juos į dalis ir vietas.

21. Už įgytąjį moklą felčeriai pasilieka tarnauti kariuomenėje vienus metus viršaus.

22. Neišlaikiusieji kvotimų pirmąjį kartą yra gražinami į dalis sanitarais ir prileidžiami prie naujų kvotimų po dviejų mėnesių.

23. Užbaigę pasekmingai mokslą, mokiniai gauna dovanomis tuos rankvedžius, iš kurių mokinosi.

25. Vyriausias Ligoninės gydytojas, lektorių padedamas, stropiai daboja, kad mokiniai, praktikos stažą skyriuose eidami, neužsikrėstų limпамoms ligoms.

L. K. įs. Nr. 307.

Gailestingoms seserims, felčeriams ir sanitarams.

Dirbantiems išimtinai užkrečiamųjų ligų skyriuose, už faktinį darbavimosį laiką primokėti 25% gaunamos algos.

L. K. įs. Nr. 307.

Armijos telamas teisiama jame posėdy nagrinėti skiria:

1920 m. bal. 30 d.: Mokomojo El. Tech. b. kareivio Haziliaus Buchbinderio, kaltinamo 51 B. St. str. ir 160 L. B. St. str. ir Kauno miesto piliečio Jono Radzevičiaus, kaltinamo 2 p. 1 d. 616 B. St. str. byla.

1920. bal. 30 d. Ukmer. b. vyr. feldš. Valentino Teniševio, kaltinamo drausmės prasižengime, (apelicinę) byla.

1920 m. geg. 4 d. I-mo rait. p. kareivio Zigmo Butkaus, kaltinamo 5 p. 589 Baudž. K. Stat. str. byla.

1920 m. geg. 7 d. Aviac. d. Viršininko Majoro Petronio, ukio vedėjo Povylo Pilkausko, kaltinamu 51 Baudž. Stat. str. ir 234 Karo B. Stat. str., ir karininkų: Kapitono Igno Grigiškio, Vyr. Leitenanto Stasio Jakščio, kaltinamu 51 Baudž. Stat. str. ir 440 Baudž. Stat. str., byla.

1920 m. geg. 11 d. 4 p. p. kareivio Bronio Paškauskos, kaltinamo 160 K. B. St. str. byla.

1920 m. geg. 15 d. Kauno m. pil. Kazio Butkevičiaus, kaltinamo 51 ir 589 Baudž. Stat. str., 279 Karo Baudž. Stat. str., ir 6 p. 14 Y. V. A. įst., byla.

1920 m. geg. 26 d. Mariamp. ap. pil. Juliaus Bujausko ir Kosto Ambrazevičiaus, kaltinamų 51 ir 453 B. St. str. str., byla.

1920 m. geg. 29 d. Pan. ap. Antano Mickūnaičio, kaltinamo 1 d. 455 B. St. str. byla.

Vyr. Leitenantas Budrevičius

Armijos Teismo Sekretoris.

Padėka

Per Lietuvių Kat. Mot. Dr. Kybartų Sk. gavome iš Zalcmans 300 auks., už ką tariame ačiū.

Gen. Št. Liter. Skyrius.

I visuomenę.

Balandžio m. 9 d. š. m. suvažiavimas draugijų, kurios rūpinasi kareivių reikalais išrinko organizacinę komisiją ir pavedė jai organizuoti Lietuvoj draugijas, kurios rūpintūsi kareivių reikalais ir su laiku sušauktų suvažiavimą, kuris subendrintų visų tų draugijų darbą.

Organizacinė komisija, susirinkusi gegužės 3 d., pasitarusi nusprendė:

1. Kreiptis į Lietuvos visuomenės veikėjus, kad jie tuojaus pasitarę kiekviename apskrityje suorganizuotų draugiją, kuri rūpintūsi kareivių švietimo ir šelpimo reikalais.

2. Įsisteigusios apskričiuose draugijos organizuoja panašias draugijas mažesniuose miesteliuose.

3. Jau esančios draugijos užmezga ryšius su organizacine komisija.

4. Įsisteigusių ir jau esančių draugijų tikslas — padėti kareivių švietimo darbą dirbti, duodant knygų, laikraščių, paieškant lėšų įsteigimui kareivių knygynėlių, mokyklų, kareivių rūmų, suorganizavimui sporto ir tt. rengiant paskaitų ir tt. Siam darbui atlikti šios draugijos įeina į ryšį su vietos kariuomenės kultūros ir švietimo Komisijomis. Jeigu vietoj kariuomenės dalių nėra, tai draugija gali pasirinkti kurią nors dalį (pulką) aprūpinti lėšomis švietimo ir kultūros reikalams, susižinant su Generalinio Štabo Liter. Skyr. Kultūros ir švietimo Sekcija, arba prašyti viršminėtą Sekciją nurodyti, kuriai kariuomenės daliai reikalingiausios yra lėšos švietimo reikalams. Beto draugijos,

rūpinančiosios kareivių reikalais, turi turėti savo tikslu šelpiti kareivius, ypač ligonius ir netekusius sveikatos.

5. Įsisteigusios draugijos ir jau pradėjusios darbą dirbti užmezga ryšius su organizacine komisija.

Visuomenel Kariuomenės švietimo darbas jau pradėtas. Jau daugely vietų analfabētų nėra—jie išmokyti skaityti ir rašyti. Kad tinkamai tą darbą išplėsti, kad aprūpinti visus kareivių kultūros švietimo reikalus, reikalinga visuomenės pagalba, reikalinga lėšos. Be visuomenės pagalbos tas darbas negalės būti tinkamai atliktas. Supratę, kaip svarbu ir reikalinga yra kariuomenę šviesti, kultūrinti ir rūpintis kitais jų reikalais, nei valandos nelaukdami, nei kiek neabejodami eikime į pagalbą, tverkime draugijas, o kiekvienas visuomenės suteiktas kariuomenės švietimo reikalui skaitikas atneš šimteriopą vaisių. Panevėžiečiai, Kauno Prietelių Draugija ir kitos daug padėjo suorganizuoti kultūros ir švietimo darbą, bet tai tik pradžia. Dar daug darbo, daug lėšų reikalinga, kad tinkamai švietimo ir kultūros darbą pastatyti. Žinodami, kad mūsų visuomenė jautri, kad į kiekvieną svarbų reikalą gyvai atsiliepia, mes kviečiame į šį darbą didele viltimi, kad jisai ras širdingą pritarimą visų Lietuvos piliečių.

Kaunas, Duonelaičio g. Nr 2.
Organizacinei Komisijai.

Organizacinės Komisijos vardu
P. Radzevičius.
Leit. A. Matulaitis.

Redakcijos atsakai.

Skruzdei. „Pirmo žygio“ mintis graži, bet Tamsta negalėjai ją išvystyti, nes labai silpnai rašomąją kalbą žinote. Šiuo tarpu Jūsų rašiniu pasinaudoti negalim, bet nenustok Tamsta rašes.

Tautmyliui. „Žodis automobilininkams“ nedėsimė. Kad kai kurie jų neatsargiai važinėja, tai tiesa, bet rašyti apie tai laikrašty gaila vietos. Be to, apie šoferius vagilius išsireikšta taip, kad pultų šešėlis ir ant visų šoferių.

Juodylai. Tuo pačiu klausimu dedame kitą plačiau parašytą straipsnį, todėl Tamstos nedėsimė.

J. Užkaliui. Duodama kariškiams žemė pinigais nepamainoma.

Amerikos „Darbininkas“

Sveikina narsią Lietuvos armiją!

Amerikos „Darbininkas“ mielu noru patarnaus Lietuvos kariškiams surasdamas giminių Amerikoje ir užvesdamas susirašinėjimus su Amerikos lietuviais. Kuomet tūkstančiai Amerikos kareivių buvo Francijoje, tai amerikoniai buvo raginami rašinėti laiškus savo vargstantiems užjūryje vietaučiams. Amerikos lietuviai ir lietuvaits tą pavyzdį galėtų pasekti ir susirašinėti su Lietuvos kareiviais. Skelbkitės „Darbininke“ norį susirašinėti su Amerikos lietuviais ir lietuvaits.

Dabar Amerikos paštas gabena laiškus, laikraščius ir knygas Lietuvon. Prašykite saviškių Amerikoje siuntinėti jums tų dalykų ir užrašinėti jums „Darbininką“. Gal netrukus paštas priiminės siuntinius su visokiausiais daiktais.

Dabar tik siųskite „Darbininkan“ paieškojimus ir prašykite saviškius siųsti jums viso to, kas jau galima. Kreipkitės tokiuo adresu:

„DARBININKAS“ Boston 27, Mass. U. S of America.

LIETUVOS KARIUOMENĖ	<h3>S k e l b i m a s</h3> <p>Galima gauti pirktis kapitono Natkevičiaus veikalą</p> <h3>„Lietuvos Kariuomenė“</h3> <p>apimančią svarbiausias mūsų kariuomenės gyvenimo apraiškas, turinti galybes paveikslų iš mūsų kariuomenės gyvenimo.</p> <p>Gauti galima knygynuose ir Generaliniame Štabe pas kancelerijos Viršininką.</p>	LIETUVOS KARIUOMENĖ
---------------------	---	---------------------

Greitai išeis

„TRIMITAS“

nepartinis, mokslo, literatūros, visuomenės, politikos, sporto mėnesinis žurnalas.

Artimiausieji bendradarbiai: Vladas Putvinskas, Antanas Vienuolis Zukauskas, Vargovaiškis Kazys Ralys.

Rapolas Skipitis, Matas Šalčius.

Sutiko rašyti „TRIMITUI“: Dr. Šliūzys, Dr. J. Eretas Keistutis Šliupas, J. Turčiniškis Justinas Zubrickas, Juozas Rainsys, Inž. Ant. Graurokas ir kiti.

Žurnalo programa:

1. Vedamieji straipsniai. 2. Mokslo, technikos, sporto, gimnastikos ir kiti specialiniai dalykai. 3. Beletristika. 4. Mūsų gyvenimo kronika. 5. Pasaulio politikos apžvalga. 6. Korespondencijos, žinios, pastabos ir tt. 7. Bibliografija. 8. Oficialinė dalis.

Kaina su prisiuntimu: Lietuvoje: 1 mėn. 5 auks., 12 mėn. 60 auks.

Užsieniuose: 1 mėn. 10 auks., 12 mėn. 120 auks.

Skelbimų kaina: 1 pet. eilutė galc teksto 1 auks., 1 pet. eilutė prieš tekstą 3 auks. Dideli ir ilgesniam laikui skelbimai pigiau.

Jieškoma agentų žurnalui platinti.

Redakcijos ir Admín. adresas: Lietuvos Šiaulių Sąjunga „TRIMITAS“, Kaunas, L. Aleja 26. Tel. 234.